

Budgetforlig 2025: Udvikling af Det Gode Liv

Aabenraa, den 3. september 2024

Der er indgået et budgetforlig mellem Venstre, Socialdemokratiet, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti, Slesvigske Parti, Socialistisk Folkeparti og Jan Kjøpke Christensen (UP).

Budgetforliget for budget 2025 fokuserer på den fortsatte udvikling i vores fælles udviklingsstrategi – "Det Gode Liv". Med budgettet for 2025-2028 fortsætter vi udviklingen af vores service og vil prioritere muligheder for bosætning, opvækst, uddannelse, arbejdsliv, fritid og seniorliv i hele Aabenraa Kommune.

Budgetforliget hviler på et robust økonomisk fundament, hvor der er styr på de økonomiske rammer. Det er glædeligt, at årets økonomiaftale og rammerne i Aabenraa Kommunes økonomiske politik giver mulighed for at prioritere et råderum på såvel drift som anlæg i budgettet for 2025-2028, uden at der skal gennemføres omfattende besparelser. Det er vel at mærke efter, at der er omfordelt midler fra børneområdet til ældreområdet i henhold til demografimodellerne, og at midlerne fra ældrereformen er tilført og afsat i Social- og Seniorudvalgets ramme. Derudover har Byrådet taget ansvar for at håndtere udfordringen omkring refusion af særlig dyre enkeltsager i hhv. Social- og Seniorudvalget og Børne- og Uddannelsesudvalget, således at deres budgetbidrag for 2025 ikke skulle genåbnes. Der er kun i mindre omfang lavet omprioriteringer som led i budgetprocessen. Parterne anerkender behovet herfor.

Der er tale om et budgetforlig, som danner grundlag for både at understøtte kommunens ambitioner i Byrådets udviklingsstrategi "Det Gode Liv", herunder bosætning og gode rammevilkår for erhvervslivet, og samtidig sikrer de økonomiske rammer for at levere god service på de store velfærdsområder. Der er mange udvidelser og investeringer i budgetforliget hvoraf ombygning af Rehabiliterings- og korttidscenter (ROK), grundlag for badeanstalt i Aabenraa, foreningshus i Kliplev og midler til grundkapital kan fremhæves som centrale.

Parterne bag budgetforliget er enige om i fællesskab at udmønte eventuelle nye midler til budget 2025 fra staten, der måtte komme efter den 28. august 2024. Udmøntningen forventes at ske som ændringsforslag, dvs. mellem første og anden behandlingen.

Aftaleparterne er enige om, at rammen til investeringer i folkeskolens faglokaler i givet fald forhøjes fra de 5 mio. kr. til 8,88 mio. kr. i 2025. Herudover er det aftalt, at 1. etape af rådhusrenoveringen prioriteres. Ligeledes prioriteres en kompensation til Social- og Seniorudvalget og Børne- og Uddannelsesudvalget for refusion vedr. særligt dyre enkeltsager i overslagsårene svarende til maksimalt differencen mellem den såkaldte model 2B og model C.

Såfremt der er yderligere midler til rådighed, forhandler parterne om der er mulighed for at finansiere 0,45 mio. kr. i 2025 til installation af de resterende installationspunkter vedr. jule- og eventbelysning jf. sag 147 i Udvalget for Plan, Teknik og Landdistrikter.

Drift

På driftssiden har årets økonomiaftale og ikke mindst Aabenraa Kommunes egen økonomiske situation givet mulighed for at prioritere driftsudvidelser for 44 mio. kr. i 2025 og ca. 20 mio. kr. i de efterfølgende år.

Fortsat prioritering af velfærd

På ældre og handicapområdet er forligsparterne enige om at prioritere en række varige udvidelser. På ældreområdet afsættes der 2,1 mio. kr. årligt til etablering af flere specialpladser på plejehjem – svarende til de allerede etablerede pladser på afdeling Lærkebo, Plejehjemmet Lergården. Derudover afsættes 2 mio. kr. årligt til velfærdsteknologi, der kan skabe plejemiljøer i eget hjem understøttet af digitale løsninger. Det er ikke en erstatning for plejehjem, men et supplement under titlen "Plejehjem i eget hjem".

Demens er en invaliderende sygdom – både for de berørte og for deres pårørende. Forligsparterne vil med 1,38 mio. kr. i 2025 styrke kommunens demensindsats. Det sker ved en særlig prioritering af arbejdet med udvikling af demensvenlige lokalsamfund og ved at styrke arbejdet med at nedbringe brugen af antipsykotisk medicin til personer med demens.

Kommunens Hjemme- og Sygepleje befinder sig i en stærk udvikling og er senest blevet organiseret i tværfaglige teams. De tværfaglige teams skal være forankret i de lokalmiljøer, hvor de møder kommunens borgere. Derfor er det forligsparternes hensigt i de kommende år at arbejde for, at der findes en god placering i Rødekro til de teams, som betjener Rødekro-området.

På handicapområdet er parterne enige om at prioritere midler til afholdelse af en årlig idrætsdag, og derudover afsættes 2,386 mio. kr. årligt til at give mere ledsaget ferie for borgere på kommunes botilbud.

Der afsættes 50.000 kr. til at undersøge tilgængelighed for handicappede ved Kanonbatteriet og pumpestationen i Aabenraa.

På sundhedsområdet afsættes midler til forebyggelse af opioidmisbrug, og der afsættes derudover en pulje på i alt 0,425 mio. kr. i 2025 til øvrige forebyggelsesinitiativer. Byrådet har med vedtagelsen af en handleplan for forebyggelsestilbud til borgere med kronisk sygdom sat en ny retning for arbejdet med forebyggelse i Aabenraa Kommune. Det overordnede formål med handleplanen er at understøtte det gode liv også for borgere, som lever med kronisk sygdom. Det er dog også forligsparternes intention at fastholde et stærkt fokus på, hvordan kommunens forebyggende tilbud til borgere med kronisk sygdom kan videreudvikles i de kommende år. Med dette forlig afsættes der yderligere midler til forebyggende initiativer, så færre skal leve med misbrug og følger-virkninger af euforiserende stoffer, nikotin og tobak.

På skole og dagtilbudsområdet er parterne enige om at afsætte 1 mio. kr. årligt i en robusthedspulje til dagplejen, der er under pres som følge af en lavere efterspørgsel efter dagpleje som pasningsløsning. Derudover afsættes der 3 mio. kr. til at fortsætte

det perspektivrige og lovende afprøvningsprojekt "Generationer i vækst" (GIV) i 2025, der med fokus på de mindste børn har til hensigt at bryde den negative sociale arv.

Parterne er også enige om at afsætte samlet 2,3 mio. kr., fordelt over 2 år, til specialpædagogisk kompetenceløft og derudover 1,2 mio. kr. årligt øremærket til indsatser omkring læringsmiljøer til styrkelse af almenområdet i folkeskolen. Beløbene fordeles og prioriteres i Børne- og Uddannelsesudvalget.

Der afsættes 0,8 mio. kr. i en pulje i hhv. 2025 og 2026 til danskundervisning af tosprogede på friskoler særligt målrettet de tyske tilflyttere, som har bosat sig i Aabenraa Kommune de senere år. Hjemmelsgrundlaget for kommunalt tilskud til danskundervisning på friskoler skal afklares.

Kultur som velfærd

På kulturområdet er forligsparterne enige om at lave en række mindre driftsudvidelser, bl.a. driftsudgifter til vedligeholdelse af kunstværker, videreførelse af Kulturelt Samråds teaterprojekt, bogudlån i Bovrup, etablering af en musiktalentpris og administration af aktiviteter på Skolevænget 33.

Der er også enighed om at afsætte midler til Frøslevlejrens markering af 80 året for befrielsen og midler til fortsat drift af visions- og handleplan for Frøslevlejren i 2025-2026.

2025 bliver Musikkens år, og derfor er parterne enige om at afsætte 3 mio. kr. til festlig markering og fejring heraf.

Budgetforliget indebærer også enighed om at permanentgøre Aabenraa Live ved at afsætte 2,178 mio. kr. fra 2027 og frem.

Det er en prioritet for parterne at understøtte de frivillige og foreningslivet og i den forbindelse iværksættes en analyse af, hvilke administrative værktøjer, der generelt anvendes ift. booking af faciliteter samt ansøgning om tilladelser, og hvorledes disse vurderes ift. brugervenlighed.

Erhvervsudvikling og turisme

Parterne er enige om at forpligte hinanden på at finde midler til en infrastruktursatsning, såfremt Aabenraa Kommune får mulighed for at indgå i den nationale forsøgsordning med dobbelttrailere. I forhold til transportbranchen er parterne enige om at afsætte 1,25 mio. kr. 2025 og 2026 til et partnerskabsprojekt omkring unge udenfor beskæftigelse og uddannelse. Derudover øges tilskuddet til foreningen Padborg Transportcenter med 0,25 mio. kr., og der afsættes ressourcer til at håndtere puklen af ansøgninger om markvandingsstilladelser.

I forhold til turisme er parterne enige om at afsætte 2 mio. kr. til udmøntning af handleplan for Hærvejen, så den kan løftes som destination for turister og egne borgere. Herudover igangsættes udviklingsplan for Barsø, så øens potentialer kan udnyttes. Endelig afsættes nye midler til turismetiltag for nye målgrupper, og der gennemføres et for projekt for genopretning af Gendarmstien imod vest.

Kommunale bygninger og grønne områder

På det tekniske område er parterne enige om at øge serviceniveauet på strandrensning på Blå Flag strande fra 1 til 5 gange årligt. Derudover afsættes der midler til renovering af vedligehold af informationsskilte. Der afsættes 1 mio. kr. årligt til bygningsvedligeholdelsespuljen med henblik på at kunne håndtere udgifter til kloakseparering i kommunale bygninger. Og derudover løftes bygningsvedligeholdelsespuljen med i alt 12,5 mio. kr. i perioden 2025-2028 med henblik på at indhente efterslæb på udvendig vedligeholdelse af kommunens bygninger.

Endeligt afsættes 1 mio. kr. årligt til et øget serviceniveau på udvalgte grønne arealer.

Parterne er enige om at afsætte økonomi til en målrettet politisk prioriteret indsats i arbejdet med at gøre Flensborg fjord til et UNESCO Biosfæreområde, gerne i samarbejde med andre kommuner omkring Flensborg Fjord.

Øvrige investeringer

Det ekstra råderum i 2025 har gjort det muligt at prioritere en række mindre engangsinitiativer. Parterne er enige om at hæve tilskuddet til Sønderjysk Elite fordelt med 0,2 mio. kr. i hhv. 2025 og 2026, udbedre parkeringspladsen ved Hellevad Børnehus, gennemføre en forundersøgelse og udbedring af trafikproblemer i krydset mellem Barsøvej og Nørregade og udplante ålegræs i fjordene.

Ud over de nævnte indsatser har råderummet i dette års budgetlægning gjort det muligt at prioritere en række mindre og nye initiativer i 2025 og frem. Der henvises til vedlagte prioriteringsark, hvor alle de prioriterede forslag og afsatte beløb fremgår.

Det er afgørende for forligsparterne, at budgetforliget holder sig inden for rammerne af den økonomiske politik. Det indbefatter, at resultatet af ordinær drift i 2025 er mindst 120 mio. kr., at der er balance mellem udgifter og indtægter uden kassetræk, at anlægsrammen er på mindst 120 mio. kr., at låneoptagelse ligger under landsgennemsnittet, og at ultimo kassebeholdning udgør mindst 100 mio. kr.

Der er tale om et budgetforlig gældende for 2025. Parterne er opmærksomme på at fastholde et råderum for prioriteringer i de kommende års budgetlægning. For så vidt angår de elementer, som rækker flere år frem, særligt på anlægsområdet, vedkender parterne sig ansvaret herfor.

Konkret indbefatter budgetforliget følgende økonomiske oversigt, hvor den blå farve illustrerer, at den økonomiske politik er overholdt.

Spillerum 6	2025	2026	2027	2028
Indtægter	-4.840.372	-5.010.843	-5.169.993	-5.333.951
Driftsudgifter incl. renter	4.707.281	4.885.339	5.045.456	5.208.277
Resultat af ordinær drift	-133.091	-125.504	-124.537	-125.674
Anlæg incl. jordforsyning	133.000	119.000	120.000	120.000
Resultat	-91	-6.504	-4.537	-5.674
Netto lån (låneopt./afdrag)	10.476	9.442	10.119	8.489
Finansforskydninger	-10.399	-18	-18	-18
Påvirkning kassebeholdning	-14	2.920	5.564	2.797
Forventet kassebeholdning ult. 2024	-348.000			
Mindreforbrug regnskab 2023	30.000			
Forventet ult. Kassebeholdn.	-318.014	-315.094	-309.530	-306.733

Som det fremgår af tabellen, er der et overskud på ordinær drift på 133,1 mio. kr. i 2025 helt i overensstemmelse med målsætningen i den økonomiske politik. Kassebeholdningen tilføres samlet 0,014 mio. kr. det første år, og der er 318 mio. kr. i kassebeholdningen ultimo 2025.

Anlæg

Prioriteringerne på anlægssiden ligger i forlængelse af de seneste års budgetlægning med ambitiøse og væsentlige investeringer med flerårigt sigte i Aabenraa Kommune. Der har været mulighed for at prioritere anlæg for samlet set 160 mio. kr. i årene 2025-2027.

Forligsparterne er på den baggrund enige om at afsætte 45 mio. kr. til at ombygge kommunens rehabiliterings- og korttidscenter (ROK) i Rødekro. Et ombygget ROK på Funkevej skal skabe de bedst mulige rammer for at kunne tilbyde døgndækkede midlertidige pladser til rehabilitering og vurdering af service- og indsatsbehov.

Der er også enighed om at afsætte 18 mio. kr. over 3 år til etablering af badeanstalt ved molen på Sønderstrand. Det tidligere prioriterede beløb til etablering af toiletfaciliteter indgår i projektet. Det arbejdes videre med den store model jf. sag 81 på Kultur- og Fritidsudvalgets møde den 7. august 2024, idet der forudsættes betydelig ekstern finansiering for at realisere det samlede projekt.

Tilsvarende afsættes 11 mio. kr. i 2025 til etablering af et nyt samlingssted for alle fællesskaber i Kliplev – et Rum for Fællesskab. De 11 mio. kr. gør sammen med tidligere prioriterede midler fra områdefornyelse og en lokal gruppes rejste midler, det muligt at realisere det skitserede projekt til i alt 14,5 mio. kr.

Med udpegning af Rødekro til at indgå i Forsøgsordning for frie bymidter, er parterne enige om at afsætte 12 mio. kr. til model 1 og 2 i etablering af et biblioteks, kultur og hærvejshotspot. Det forudsættes, at eventuel bygningserhvervelse håndteres i budget 2024, og at den samlede realisering af projektet til i alt 25 mio. kr. forudsætter betydelig fondsfinansiering.

Med henblik på at øge udbuddet af boliger er parterne enige om at afsætte yderligere 12 mio. kr. til grundkapital til almene boliger, heraf 10,8 mio. kr. til seniorbofællesskaber. Der reserveres 10 mio. kr. til seniorbofællesskaber i Aabenraa by og 1,25 mio. kr. til projekter i mindre byer.

Der er gennemført en forundersøgelse angående behovet for plejeboliger og plejehjemspladser. Den viser, at der vil være et behov for 100 nye plejehjemspladser indenfor de næste 10 år. Forligsparterne anerkender behovet for nye plejehjemspladser og vil fortsætte arbejdet med beslutningsgrundlag og finansiering af nye plejehjemspladser.

Med Aftale om folkeskolens kvalitetsprogram er der i Økonomiaftalen for 2025 afsat anlægsfinansiering til bedre faglokaler i folkeskolen, som ansporer til leg og bevægelse og eventuelt øvrige kapacitetsmæssige udvidelser. Parterne er enige om at afsætte 5 mio. kr. i 2025 til investering i bedre faglokaler i Aabenraa Kommunes folkeskoler. Midlerne fordeles og prioriteres i Børne- og Uddannelsesudvalget.

Igennem de senere år er der gennemført betydelige investeringer i by og områdefornyelser i hele Aabenraa Kommune. Parterne er enige om at fortsætte investeringer i områdefornyelser i de mindre byer og afsætter derfor i alt 10 mio. kr. over 2 år til områdefornyelse i Hjordkær og Hellevad.

Alle parter er enige om at fortsætte investeringer i cykelstier i Aabenraa Kommune. Der afsættes i alt 12 mio. kr. i en cykelstipulje i årene 2025-2027 til nærmere prioritering og udmøntning i Udvalget for Plan, Teknik og Landdistrikter.

Parterne er enige om at fortsætte udviklingen og bevarelsen af Frøslev Lejren. Der afsættes på den baggrund 7 mio. kr. i 2025 til energirenovering, så det samlede projekt, hvor også staten bidrager til omlægning af eksisterende varmekilde i samtlige barakker, kan realiseres snarest muligt.

På baggrund af Risikostyringsplanen og kommunens klimaplan er parterne enige om at afsætte 4 mio. kr. til klimatilpasningsprojekter. Tilsvarende afsættes 1 mio. kr. til skovrejsning og naturdrift.

Der afsættes 2 mio. kr. til planlægning af forundersøgelse af bygningsrokade i Tinglev, herunder etablering af ny daginstitution. For at imødekomme en eventuel bygningsrokade, afsættes der midler til at istandsætte Bella Vista, så hjemme- og sygeplejen kan have til huse der. Der afsættes tilsvarende midler til at nedrive øvrige dele af Gl. Grønningen. Alle påtænkte initiativer sker i dialog med repræsentanter for de lokale borgere.

Der er derudover enighed om at håndtere og prioritere en række mindre anlægsprojekter i de kommende år. Det handler konkret om renovering af køkken på Enggården,

etablering af 1 mobilt øvelokale til rytmisk musik på Skolevænget 33, tilskud til kunstgræsbane i Hjordkær, renovering af boldbaner på Høje Kolstrup, udbedring af betondæk i svømmehal i Bov, etablering af brandtrappe i Bovrup Børnehus, renovering af løbebane i Sport und Kulturzentrum Tinglev, nyt køleanlæg til skøjtebanen i Aabenraa, renovering af Padborg Torvecenter, tilskud til skaterpark i Aabenraa og skitseforslag/medfinansiering af statuer af Franciska Clausen og C.W. Eckersberg.

Endelig er forligsparterne enige om at videreføre nogle anlægsmidler, som har været afsat i tidligere år. Det gælder midler til bygningsforbedringsudvalget, forsamlingshuspuljen, Fritidsrådets anlægspulje og halpuljen til større og mindre opgaver.

Den videre proces

Der er tale om et budgetforlig, som danner grundlag for både at understøtte kommunens ambitioner i udviklingsstrategien "Det Gode Liv" og samtidig sikrer de økonomiske rammer for at levere god service på de store velfærdsområder.

Parterne er enige om, at de kun i fællesskab fremsætter ændringsforslag, eventuelt med afsæt i høringsvar fra Seniorrådet, Handicaprådet og HMU samt behovet for aftaleoverholdelse på landsplan i forbindelse med den koordinerede budgetproces.